Norges delegasjon
til den europeiske union

Nr. 05-2018

Nytt fra EU-delegasjonen om

kommunal- og regionalpolitikk

Europakommisjonens arbeidsprogram for 2019: "Delivering what we promised and preparing for the future". ... 3

Innovasjon i offentlig sektor ... 3

EU og OECD samarbeider om innovasjon i offentlig sektor – det kan din kommune dra nytte av ... 4

Fortjener ditt prosjekt en pris? Sørg for å bli nominert til European Public Sector Award (EPSA) ... 4

Hvilke utfordringer kan kunstig intelligens løse og skape i offentlig sektor ... 5

EUs satsing på kunstig intelligens ... 5

Innovasjonsfremmende offentlig anskaffelser – et virkemiddel der Europas kommuner stadig får større erfaring ... 6

Hvordan bruker vi europeiske virkemidler effektivt i kommunal oppgaveløsning og utviklingsarbeid . 9

Høstens viktigste saker på IKT-feltet ... 9

Nye EU-programmer med relevans for kommunesektoren – hvor står diskusjonen? ... 10

Ny EU-strategi for bioøkonomi ... 12

Europakommisjonens håndbok i hvordan fylkene kan understøtte tjenesteinnovasjon i små- og mellomstore bedrifter ... 13

Halvparten av kommunestyresakene er EU-relatert ... 14

Ny OECD-utredning om megaregionen fra Hamburg til Oslo ... 14

Delingsøkonomien påvirker alle kommuner i Europa – hva gjør EU? ... 15

Smart spesialisering – fortsatt krav til Europas fylker etter 2021, og ekspertene tror det virker ... 16

Norske fylker fortsetter å bygge strategiske allianser i Europa ... 18

Fikk du ikke med deg European Week of Regions and Cities 2018? Her er noen høydepunkter ... 18

Sikrere valg – EU tar grep for å sikre valgprosesser ... 19

Lest siden sist ... 19

Rapport: Financing Climate Futures: Rethinking Infrastructure ... 19

Rapport: Regions and Cities at a Glance 19
Rapport: Eurostat Regional Yearbook 19
Arktis Stakeholder-forum Summary Report 20
Briefing - Harnessing the potential of the Urban Agenda for the EU - 27-06-2018 20
Briefing European Parliamentary Research Service: European Regional Development Fund and Cohesion Fund 2021-2027 20
Save the date! 20
17-25. november: The European Week for Waste Reduction 20
06-07. november: The RTO Innovation Summit 21
04–05. desember: International Conference in Vienna: 'Housing for All. Affordable Housing in Growing Cities' 21
06–07. mars: The SolarPower Summit 2019 21
14.-15. Mars 2019 (Re)New EUrope. 8th European Summit of Regions and Cities 22
13–15. mars: EUROCITIES Mobility forum Spring 2019 22
KILDER TIL INFORMASJON 22
PÅ KALENDEREN – NOEN KOMMENDE BEGIVENHETER OG TIDSFRISTER 24
Ta kontakt 27

Europakommisjonens arbeidsprogram for 2019 "Delivering what we promised and preparing for the future".

Den 23. oktober lanserte Europakommisjonen sitt arbeidsprogram for 2019. Juncker-kommisjonens femte arbeidsprogram har følgende tre hovedoverskrifter:

- Å vedta de lovforslagene som allerede er lagt frem og som skal oppfylle Junckers 10 politiske prioriteringer
- Vedta en begrenset antall nye initiativer som skal løse overhengende utfordringer
- Presentere ulike fremtidsrettede tiltak som skal sikre grunnlaget for en sterk og forent union bestående av 27 medlemsland

Programmet inneholder bare 15 nye initiativer, men disse er til gjengjeld ambisiøse. Europakommisjonen vil blant annet *få Europa til å investere igjen* og *å skape en bærekraftig fremtid for Europa*. Dette skal skje gjennom om en melding om den europeiske investeringsplanen og et kommende refleksjonsnotat kalt "Towards a Sustainable Europe by 2030" som en oppfølging av FNs bærekraftmål og Paris-avtalen. Videre skal det digitale indre marked fullføres, en plan for utvikling av kunstig intelligens i Europa skal fremlegges, og det skal etableres en standard for et europeisk elektronisk helsesystem. Les initiativene *her.*

Pressemeldingen for arbeidsprogrammet finner du *her.*

Faktaark over arbeidsprogrammet finner du *her.*

Faktaark over de ulike 15 nye initiativene finner du *her.*

Innovasjon i offentlig sektor

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har varslet et løft for innovasjon i offentlig sektor. Bakgrunnen er at med lavere forventet budsjettvekst, må vi løse oppgavene smartere for å ha like gode skoler og et like godt helsevesen også i fremtiden. Samtidig øker innbyggernes forventninger til offentlig sektor. Sist, men ikke minst krever enkelte komplekse problemer nye løsninger, på tvers av sektorer og grenser. Det gjelder for eksempel **klima, miljø og innvandring**. Les mer om regjeringens satsing her.

Disse utfordringene er vi ikke alene om, og mange land har av forskjellige grunner fornyet sine offentlige sektorer det siste tiåret. Dette er erfaringer som vi kan nyttiggjøre oss av. På samme måte kan andre land lære av våre erfaringer. Europakommisjonen legger også vekt på å utvikle løsninger som medlemslandene kan ta i bruk. Derfor skal vi i dette nyhetsbrevet blant annet se på hvordan EU og medlemslandene arbeider med dette temaet. Et av målene er å peke på «*best practice*» og relevante virkemidler for norsk offentlig sektor.

Å styrke innovasjonsevne generelt er en viktig EU-prioritet. *The European Innovation Scoreboard* er et verktøy som gir en komparativ analyse av innovasjonsevnen i forskjellige EU-land og deres naboer. Den vurderer relative styrker og svakheter i nasjonale innovasjonssystemer og hjelper landene til å identifisere områder de trenger å jobbe med og utvikle.

Sommeren 2017 publiserte Europakommisjonen hittil siste utgave av Regional Innovation Scoreboard, *RIS 2017*. RIS er en regional utvidelse av EIS, der Norges regioner viste god fremgang og plasserte seg som innovasjonsledere eller sterke innovatører. For eksempel fikk Trøndelag 16. plass på listen over Europas innovative regioner. Alle regioner presterte bedre sammenlignet med tidligere RIS 2016, og særlig Nord-Norge, som fikk nærmere 30 % forbedring.

EU og OECD samarbeider om innovasjon i offentlig sektor – det kan din kommune dra nytte av

EU jobber blant annet tett med OECD når det gjelder å skape et godt kunnskapsgrunnlag for innovasjon i offentlig sektor. Sammen har de bl.a. opprettet the Observatory of Public Sector Innovation. Her har de samlet mange ressurser som kan brukes i praktisk tjenesteutforming:

- Case-studier og best practice. Her finner du blant annet en lang rekke prosjekter fra kommuner i OECD-landene, for eksempel fra fremoverlente norske kommuner som Larvik, som deler av sine erfaringer med tjenesteshop, hvor brukere som har vedtak om praktisk bistand kan booke sine tjenester til et tidspunkt som passer dem, og ikke nødvendigvis som følge av kommunens tidsplaner.
- Blogger og webinarer. I november kan du for eksempel delta på webinarer om Innovation 101 og Canadas innovasjonssystem.
- En verktøykasse for metodikk for blant annet sosial innovasjon, open government, scenariotenkning, tjenesteinnovasjon, designdrevet innovasjon, digital transformasjon, bruk av atferdspsykologi og prosessfasilitetering.
- Og ikke minst har Observatory of Public Sector Innovation aktive diskusjonsgrupper. Her kan du løfte problemstillingen som din kommune arbeider med, og få tips om andre i OECD-landene som har jobbet med det samme.

Fortjener ditt prosjekt en pris? Sørg for å bli nominert til European Public Sector Award (EPSA)

Norge samarbeider med EU om European Public Sector Award som fremhever gode prosjekter fra 29 europeiske land. Mange fra lokalt og regionalt nivå.

Foto: OECD

Hvilke utfordringer kan kunstig intelligens løse og skape i offentlig sektor

Kunstig intelligens blir ofte beskrevet som en grunnleggende infrastruktur på linje med elektrisitet, med potensial til å forvandle alle sektorer, fra helse til jordbruk. Tidskriftet Information Age peker for eksempel på at kunstig intelligens-løsninger går langt forbi enkle chatbots og kan gjøre offentlige virksomheter i stand til å tilby et tjenestetilbud og kvalitet som ellers ville være umulig ut fra et budsjettperspektiv. For eksempel har Aylesbury Vale District Council (AVDC) i Storbritannia tatt i bruk kunstig intelligens for å ha et tjenestetilbud som konkurrerer med private nettløsninger, blant annet ved å motvirke kø og gi et mer personifisert tjenestetilbud.

Cap Gemini peker på at den virtuelle assistenten 'Alex' hos Australias skattemyndigheter har økt antall henvendelser som løses på første kontakt til 80 % og har gjennomført mer en million samtaler med borgerne. Dette har gjort det mulig for etatens medarbeidere å bruke mer tid på å løse komplekse skattespørsmål raskere.

Kunstig intelligens-løsninger kan også supplere medvirkningsløsninger, klageordninger og meningsmålinger for å finne hva innbyggerne mener er viktige saker akkurat nå, ved å for eksempel å følge sosiale medier . Dette er særlig viktig i situasjoner som er tidskritiske, som ulykker, men også for å oppsummere innbyggernes oppfatninger av f.eks. byggeprosjekter.

I helsesektoren vil kunstig intelligens blant annet kunne brukes til diagnostisering av røntgen, kryss-sjekk av symptomer med andre pasienter og bedre epidemiovervåkning og kontroll. I skolesektoren er kanskje den viktigste gevinsten at kunstig intelligens kan gi personlig utdanning og oppfølging uavhengig av antall studenter, og dermed støtte læreren. Det er mer trolig at mange av oss vil arbeid side om side med kunstig intelligens-løsninger enn å bli erstattet av dem.

Kunstig intelligens kan styrke forbindelsen mellom politiske vedtak og iverksettelse ved at løpende monitorering og kursjustering bygges inn i prosjektet. Hvordan går det egentlig med den veien som vi lovet velgerne å fikse? Hva er tilstanden i kommunens rørsystem akkurat nå?

Sist, men ikke minst øker sannsynligheten for å forutsi krisescenarioer på en måte som gjør det enklere å treffe effektive mottiltak. I tillegg til reaktive og adaptive kunstig intelligens-løsninger, vil det finnes mer selvstendige problemløsere, som f.eks. kan tas i bruk til å skissere tilnærminger til «wicked problems», eller gjenstridige problemer som involverer flere sektorer.

EUs satsing på kunstig intelligens

EUs gjeldende strategi for kunstig intelligens har tre fokusområder.

1. Utnytte dagens industrielle styrke innen vertikale industrier (f.eks. bil- og flyindustrien og materialindustrien) til oppnå lederskap innen kunstig intelligens.
2. Kartlegge og adressere etiske, juridiske og samfunnsmessige utfordringer den nye teknologien bringer med seg.
3. Etablere en bred allianse av aktører fra medlemsland, industrien, akademia etc., i form av et nytt AI Observatory, som skal følge den teknologiske og regulatoriske utviklingen.

Da EUs næringsministre møttes høsten 2018, diskuterte de hvordan industrien best kan utnytte muligheter knyttet til **kunstig intelligens** og bruk av roboter. EU-landene må samarbeide dersom de skal innhente forspranget USA og Kina har på dette området, og digitale klynger («Digital Innovation Hubs») kan spille en viktig rolle. Flere ministre tok også opp behovet for å skape tillit i befolkningen til bruk av kunstig intelligens, gjennom etablering av etiske retningslinjer. 29 europeiske land, inkludert Norge, har signert en felles erklæring med prioriteringer for å styrke Europas konkurranseevne innenf kunstig intelligens. Det skal utarbeides en handlingsplan for kunstig intelligens, som vil legges

frem i desember 2018. Satsing på kunstig intelligens vil også inngå i EUs nye langtidsbudsjett i programmene Horizon Europe og Digital Europe Programme.

Data er råstoff for bedre tjenester og næringsutvikling. Medlemslandene støtter derfor den generelle tilnærmingen til Kommisjonen for å gjøre mer offentlig data lettere tilgjengelig for private aktører. Landene er på sin side opptatt av kostnader og av å sikre konsistens mellom de ulike initiativene som omhandler bruk av data (GDPR, fri flyt av ikke-personlige data, INSPIRE-direktivet og databasedirektivet). Det er lett å enes om den overordnede visjonen om å videreutvikle den europeiske dataøkonomien og etablere et felles europeisk datarom («Common European Data Space»), men når det kommer til stykket har landene fortsatt nokså ulike regelverk og holdninger til åpne data. Det er derfor mye debatt om bl.a. revisjonen av viderebruksdirektivet og andre direktiver som bl.a. påvirker bestemmelsene om datatilgang i vår offentleglov.

Basert på innspill fra bl.a. næringsråd Einar Døssland

Innovasjonsfremmende offentlig anskaffelser – et virkemiddel der Europas kommuner stadig får større erfaring

Hele Europa har de siste 20 årene måtte lære seg anskaffelsesregelverket. Svært mange kommuner, byer og regioner har arbeidet med å finne måter å gjennomføre anskaffelser som gir størst mulig velferd, miljøeffekt og samfunnsutvikling samtidig som hensynet til transparens, likebehandling og kostnadseffektivitet ivaretas. At hele Europa har arbeidet med de samme utfordringene, gir oss unike muligheter til å lære av hverandre.

I mange land opplever man de samme utfordringene: uregelmessigheter, tidkrevende prosedyrer og begrenset administrativ kapasitet. Likevel har enkelte land og deres forvaltninger utviklet løsninger og gjort seg nyttige erfaringer med mulighetene i det nye anskaffelsesregelverket. Europakommisjonen ønsker bedre spredning av gode løsninger. Dette arbeidet kan norske kommuner kan dra nytte av.

Det nye EU-regelverket åpner for en rekke muligheter til innovative og bærekraftige anskaffelser, og EU-kommisjonen jobber på flere fronter for å oppfordre medlemslandene til å bruke offentlige anskaffelser som et strategisk verktøy som kan bidra til å ikke bare gi bedre verdi for offentlige midler, men også til å nå miljømessige og sosiale mål og støtte innovasjon og lokalt næringsliv.

Kommisjonen har presentert et verktøy for deling av god praksis for offentlige anskaffelser. Dette tar form av et e-bibliotek med beste praksis som bl.a. skal inneholde standardiserte anbudsdokumenter, forskjellige metoder for kompetanseheving og verktøy for å behandle livssykluskostnader.

Tiltaket inngår i Europakommisjonens handlingsplan for offentlige anskaffelser. E-biblioteket finnes her. Se også Europakommisjonens studium av administrativ kapasitet for anskaffelser i medlemslandene, med konkrete anbefalinger for hvert land. Tidligere i år kom en ny guide for praktikere om hvordan man kan unngå de vanligste feilene ifm. offentlige anskaffelser (http://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/improving-investment/public-procurement/guide/ bl.a. tilgjengelig på dansk). Sist, men ikke minst lanserte Europakommisjonen 3. oktober strategien "Å gjøre offentlige anskaffelser i og for Europa". Den anbefaler blant annet:

- Frivillig forhåndsevaluering av store infrastrukturprosjekter [Med store menes over 250 millioner euro].
- Anbefaling om profesjonalisering av offentlige innkjøpere

Kommisjonen har allerede lansert en god del felles verktøy:

- Standardiserte anbudsdokumenter
- Forskjellige metoder for kompetanseheving
- Verktøy for å beregning av livssykluskostnader.

På samme måte lærer andre europeiske land av vårt arbeid med leverandørutvikling. Nasjonalt program for Leverandørutvikling og NHOs Brusselkontor skal for eksempel sammen med MEP Dr. Soltes (De grønne) arrangere et seminar om strategisk bruk av anskaffelser og innovasjon for grønne løsninger den 4. desember i Europarlamentet. Nasjonalt program for Leverandørutvikling samarbeider også med DG Grow, C40 og Bellona om å få til et norsk-europeisk samarbeid innen utslippsfrie byggeplasser. Dette vil basere seg på samme metodikk for markedsdialog og samlede signaler gjennom å forplikte seg til utslippsfrie løsninger når de blir tilgjengelige. Dette vil i sin tur sørge for å skape nødvendig forutsigbarhet og markedsvolum for leverandørene slik at de grønne løsningene på sikt blir tilgjengelig i stor skala.

Larvik bidrar til bedre anskaffelsesplaner for Europas byer

God bruk av innovasjonsfremmende anskaffelser er god bypolitikk. Derfor har 1 av de 12 partnerskapene som utgjør EUs ambisiøse byprogram EU Urban Agenda som hovedoppgave å finne frem til hvordan byer bedre kan gjennomføre innovative og sosiale anskaffelser. Formålet med partnerskapet er å adressere de utforingene europeiske byer møter når de skal gjennomføre offentlige anskaffelser på nye måter.

Medlemsbyene i partnerskapet er Haarlem (koordinator), Vantaa, Preston, Nantes, Gabrovo, München, Torino og Larvik. Medlemsstaten Italia deltar også og interesseorganisasjoner som: CEEP, ICLEI;CEMR, Eurocities, UIA, URBACT, KEINO og forskjellige enheter i Europakommisjonen.

Partnerskapet om innovative og ansvarlige offentlige anskaffelser legger til rette for innkjøpsstrategier for byer som støtter innovasjon og bærekraft (sosial, økonomisk og miljømessig). Fokuset på er på det mellom- og langsiktige perspektivet av offentlige anskaffelser. Partnerskapet har identifisert tre viktige temaer:

- lage anskaffelsesstrategi og håndtere strategiske innkjøp;
- utvikle relasjoner med økonomiske aktører; utnytte markedspotensialet og bringe det nærmere kjøperne;
- gi veiledning om juridiske verktøy og øke kompetansen om nyskapende og bærekraftig innkjøp.

Partnerskapet foreslår 7 tiltak i sin handlingsplan, nemlig:

1. Å lage en veileder for hvordan byer kan lage egne innkjøpsstrategier
2. Skaffe et bedre kunnskapsgrunnlag om faktiske innkjøp og hjelpe byer å få oversikt over hvordan pengene deres brukes og se effekten av innkjøpene de gjør
3. Gi anbefaling (er) for fremtidig EU-finansiering for felles grenseoverskridende anskaffelser, innkjøp av innovasjon, strategiske innkjøp, sosiale anskaffelser og sirkulære anskaffelser
4. Opprette en Innovasjonsmegler-funksjon
5. Lage en juridisk håndbok for innovative offentlige anskaffelser
6. Utvikle et fleksibelt konsept for lokale kompetansesentre for innovative og bærekraftige anskaffelser
7. Kompetansebygging i sirkulære anskaffelser

Her kan du logge deg inn for å vite mer om byenes erfaringer om innovasjonsfremmende offentlige anskaffelser: https://ec.europa.eu/futurium/en/public-procurement

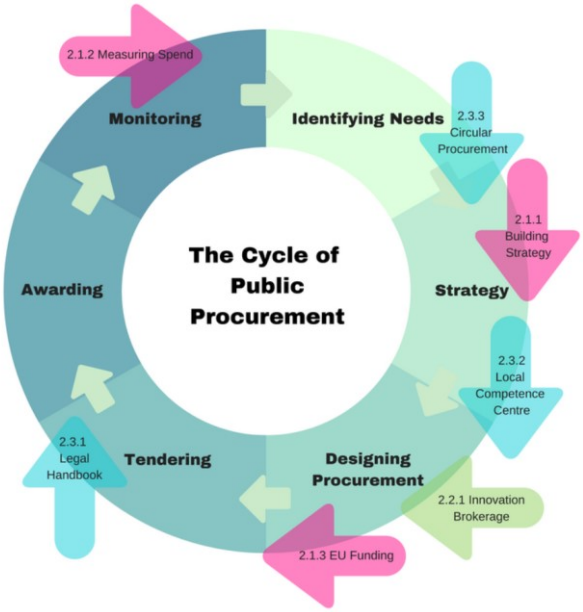

Hva er EU Urban Agenda?

EUs Urban Agenda er en ny arbeidsmetodikk i EU hvor europeiske byer sitter i førersetet. Urban Agenda består av partnerskap som skal foreslå bedre regulering, bedre finansieringsløsninger og bedre kunnskapsgrunnlag på utvalgte områder[1] som er utfordrende for europeiske byer. Partnerskapene drives av og for byer, med støtte fra EU-kommisjonen.

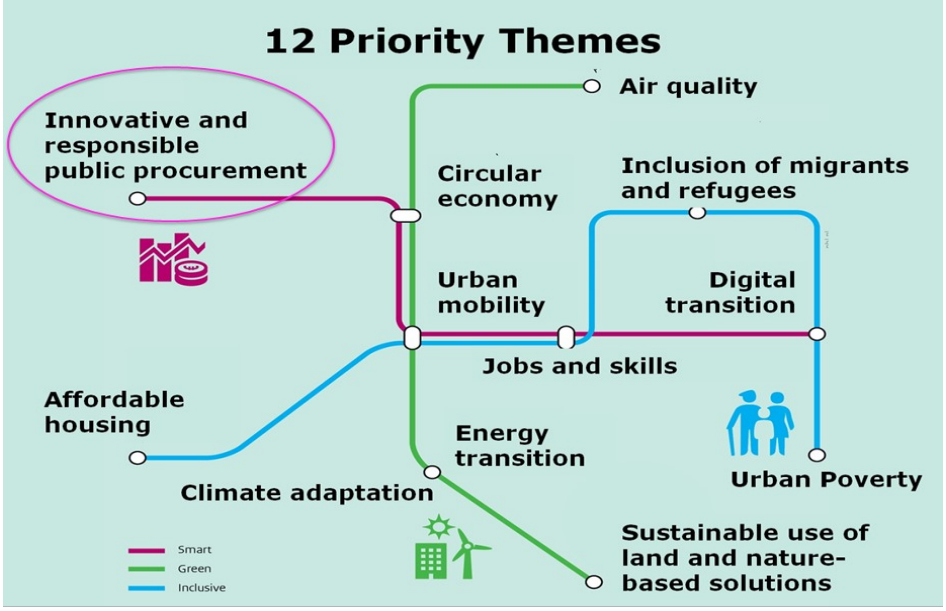

Basert på innspill fra bl.a. Astrid Solhaug, nasjonal ekspert i DG Regio og Tina Sølvberg, Nasjonalt program for leverandørutvikling.

[1] Ytterligere to partnerskap etableres formelt i november: ett om sikkerhet og ett om kultur/kulturarv.

Hvordan bruker vi europeiske virkemidler effektivt i kommunal oppgaveløsning og utviklingsarbeid

Effektivitet bør være nøkkelen for å velge europeiske, nasjonale, regionale og eller kommunale virkemidler for å løse en samfunnsutfordring eller en pålagt oppgave bedre enn i dag. Dette er ikke noe enten-eller, men et samspill.

I omsorgssektoren kan for eksempel bedre løsninger finnes lokalt i den enkelte kommune fordi flinke helsefagarbeidere ser hvordan noe kan gjøres bedre. Andre ganger kan man hente kunnskap fra andre kommuner eller leverandører. Andre ganger er det smart å gå sammen på europeisk nivå for å finne frem til nye løsninger, for eksempel hvis det kreves store teknologiinvesteringer og risikoen er stor. Å finne en løsning på Alzheimer er et kroneksempel på en stor europeisk forskningsutfordring, men også når det gjelder utvikling av nye måter å levere en tjeneste kan europeisk samarbeid være viktig.

Virkemiddelmatrisen nedenfor gir et tenkt eksempel på hvordan man kan tenke systematisk på bruk av europeiske virkemidler i kommuneplaner og fylkesplaner. Sektoreksemplene og de nevnte virkemidlene og oppgavene er nettopp bare eksempler. Fremstillingen er ikke ment å være uttømmende.

Område	Kommunale virkemidler	Regionale virkemidler	Nasjonale virkemidler	Europeiske virkemidler
Bedre og billigere omsorgstjeneste	Operativ drift, effektiv styring av ressursinnsats, arbeidsgiveransvar, faglig utvikling, lokal innovasjon, mobilisering av frivillig sektor, anskaffelser	Faglig nettverk, veiledning, videregående opplæring og fagskole, anskaffelser	Kvalitetssikring, finansiering, spesialist-helsetjeneste, regelverk, kompetansesentre, anskaffelser.	Utvikling av nye modeller for velferdsteknologi og tjenesteinnovasjon, samarbeid med kommuner med beslektet demografi, forskning på Alzheimer
En yrkesopplæring som leverer nødvendig kompetanse med mindre frafall	Lokalt næringsliv-samarbeid – lærlingsplasser, behovsavklaring, anskaffelser	Skoleeier og operativ drift, anskaffelser, regionalt næringssamarbeid	Retningslinjer, kompetanse, finansiering, anskaffelser	Effektiv utveksling til europeiske fylker med samme satsinger gjennom Erasmus
Et regionalt næringsliv som hevder seg i global konkurranse	Mobilisering til entreprenørskap, arealplanlegging	S3, arealbruk, forskningsfond, klyngesatsinger	Forskningsrådet og Innovasjon Norges nasjonale konkurransearenaer	Europeisk klyngesamarbeid, regionsamarbeid og spissforskning på utvalgte områder

Høstens viktigste saker på IKT-feltet

Ferdigbehandling av forslagene under Digital Single Market-strategien er det som står øverst på den digitale agendaen for EU-institusjonene og det østeriske formannskapet denne høsten. Spesielt er det mye fokus på å sluttføre forhandlingene mellom institusjonene om Cybersikkerhetsforordningen («Cybersecurity Act»), og komme frem til forhandlingsmandat i Rådet på forslag til nytt viderebruksdirektiv (PSI-direktiv) og forslag til forordning om kommunikasjonsvern (ePrivacy). I tillegg behandler Rådet og Parlamentet forslaget til det nye digitaliseringsprogrammet, Digital Europe Programme (DEP), og andre deler av langtidsbudsjettet (MFF) 2021-2028 hvor digitale prioriteringer står sentralt. I desember forventes det at Kommisjonen vil presentere en ny handlingsplan for håndtering av falske nyheter.

Som en «siste leveranse» på lovgivningssiden under DSM-strategien la Kommisjonen 12. september også frem et nytt forslag til forordning for å hindre spredning av terrorrelatert innhold på internett. Forslaget er rettet mot vertsleverandører og plattformer som lagrer innhold lastet opp av tredjeparter slik som Facebook, Instagram, Youtube, Twitter og Google. Pressemelding, bakgrunnsdokumenter og lovforslag er tilgjengelig her.

Samtidig er det fremdeles arbeidsprogrammer som skal ferdigstilles under Horisont 2020 og CEF-programmet denne høsten. Forberedelsene til neste Kommisjon har dessuten startet for fullt innad i DGene. Det pågår videre forberedelser for å legge frem forslag til en felles blokkjedeinfrastruktur for offentlige tjenester i EU, veiledning for behandling av blandete datasett som oppfølging til fri flyt av dataforordningen og en meddelelse om fremtidige initiativ innen eForvaltning (midtveisevaluering av eGovernment Action Plan).

Nye EU-programmer med relevans for kommunesektoren – hvor står diskusjonen?

I forrige nummer skrev vi om hovedtrekkene i det nye budsjettet når det gjaldt forslag som angår norsk kommunesektor. Les det gjerne her. De mest sentrale programmene er:

Horisont Europa - EUs neste rammeprogram for forskning og innovasjon - skal blant annet bygge kunnskap, teknologi og løsninger på globale utfordringer, og har indentifisert fem kjerneområder: Helse; Inkluderende og sikre samfunn; Digital og industri; Klima, energi og mobilitet og Mat og naturressurser. Programmet skal bidra til at innovative løsninger når markedet. Rådet og Parlamentet er i ferd med å diskutere forslaget. Status: til behandling hos Rådet og Parlamentet. Norge arbeider for at strategiske deler av programmet ikke skal kunne avgrenses til medlemslandene. Komitéavstemningen skal etter planen skje 21. november.

Connecting Europe Facility Connecting Europe Facility skal styrke finansieringen av infrastruktur for å gjøre Europa mer sammenbundet. Programmet kan bl.a. finansiere grenseoverskridende infrastruktur innenfor transport og energi, gi støtte til mer miljøvennlig transport, fremme utviklingen av mer miljøvennlig energi og digitale tjenester. Norge deltar i IKT-delen av dagens Connecting Europe-program. Status: Europaparlamentet og Rådet diskuterer forslaget.

Digital Europe skal fremme fremtidsrettede teknologier som forventes å ha spesielt stor betydning for vekst og sysselsetting i Europa. Det overordnede målet er å sikre at innbyggere, myndigheter og bedrifter fullt ut kan utnytte potensialet i den digitale utviklingen. I programmet legges stor vekt på tilgjengeliggjøring av ny teknologi og innovative løsninger blant offentlige og private aktører. Status er at Kommisjonen fortsatt har ambisjoner om at man skal kunne oppnå enighet om forslaget til forordning om Digital Europe Programme (DEP) i Rådet og Parlamentet før jul, og at trilogforhandlinger kan starte tidlig på nyåret. Østerrike som har EU-formannskapet er imidlertid mer tilbakeholden. Selv om landene er overordnet positive til det nye digitaliseringsprogrammet, varierer det i noen grad hvor koordinerte landenes posisjoner foreløpig er, og forankret hos de budsjettansvarlige i hovedstedene.

Programmet for det indre marked skal blant annet sikre forbrukerrettighetene og en god produktsikkerhet, styrke konkurransekraften til bedrifter – spesielt små og mellomstore, sikre trygge produkter for mennesker og dyr og styrke IKT-verktøyene for å sikre effektiv håndheving av konkurransereglene. Programmet vil erstatte tre eksisterende programmer, det europeiske statistikkprogrammet og forbrukerprogrammet, der Norge deltar i dag, og programmet for

konkurranseevne til bedrifter og SMB (COSME) som Norge ikke deltar i. Status: Europaparlamentet og Rådet har begynt å diskutere Europakommisjonens forslag.

InvestEU skal være rammen rundt et bredt spekter av EUs finansielle instrumenter som i dag sorterer under en rekke programmer. Formålet er å få større fleksibilitet, redusere fragmentering og overlapp for å nå overordnede politiske målsettinger på en mer effektiv måte. Programmet skal ta over og utvide den nåværende European Fund for Strategic Investments (EFSI). Programmet skal legge til rette for finansiering av prosjekter på følgende hovedområder:

- Bærekraftig infrastruktur
- Forskning, innovasjon og digitalisering
- SMB og «small mid-cap»
- Investeringer med et sosialt formål, utdanning og kompetanse.

Det er stor interesse på europeisk nivå for hvordan dette skal utformes. Mye er fremdeles uklart. Fra norsk side er det bl.a. relevant å se på hvordan vi kan koble oss på komponenter som Innovfin (der vi deltar i dag).

Erasmus – EUs program for utdanning, opplæring, ungdom og idrett - skal bidra til å styrke EUs innovasjonskapasitet gjennom mobilitet og samarbeidsaktiviteter som fremmer utvikling av kunnskap og kompetanse innenfor framtidsrettede studier som teknologi, klima, miljø, kunstig intelligens og robotteknologi. Norge, Island og Liechtenstein har sendt et samlet innspill til Europakommisjonens forslag til nytt Erasmus-program for perioden 2021-2027. Her etterspør de blant annet tettere kobling mellom EUs utdanningsprogram og forsknings- og innovasjonsprogrammet. Les hele innspillet her.

Kreativt Europa skal fremme europeisk kultur, de kreative sektorene og audiovisuelle verk. Dette skal bl.a. øke konkurransekraften til bedrifter innen disse sektorene, inkludert små og mellomstore bedrifter, og fremme samarbeid på tvers av landegrensene.

Kommisjonen har foreslått et nytt **program for rettigheter og verdier** ("Rights and Values") som vektlegger demokratisk deltakelse av innbyggere. Programmet skal støtte inkluderende samfunn, og adresserer samfunnsutfordringer som diskriminering, rasisme, fremmedfrykt, anti-semittisme, intoleranse og vold. Det skal også bidra til implementering av landenes Romfolk-strategier. Programmet vil omfatte dagens "Europe for Citizens", som Norge ikke deltar i. I rapporten EU på dagsorden i norske kommuner og fylkeskommuner (NIBR på oppdrag fra KS) vurderer mulig nytte for norske kommuner og fylker av deltakelse i Europe for Citizens vurdert. LIBE-komiteen i EU-parlamentet har nylig lagt frem sitt rapportutkast. Her fremhever saksordfører Bodil Valero bl.a. at alle deler av programmet skal være åpent for EØS-landene.

LIFE – EUs program for miljø og klima – skal bidra til en lavkarbon og klimarobust økonomi, bedre kvaliteten på miljøet og reversere tapet av biologisk mangfold. Programmet skal implementere vedtatt EU-politikk og –lovgivning, som på mange områder er gjennomført i norsk rett. Programmet skal støtte forvaltningen av miljø- og klimapolitikk på alle nivå (EU, nasjonalt, regionalt, lokalt), inkl. sivilsamfunnets, organisasjonenes og lokale aktørers medvirkning. Norge deltar ikke i dagens LIFE-program. I utredningen EU på dagsorden i norske kommuner og fylkeskommuner som er utarbeidet av NIBR på oppdrag fra KS, gis en vurdering av nytten for norske kommuner og fylker av deltakelse i LIFE.

Interreg er EUs programmer for territorielt samarbeid over landegrensene. Programmene er en del av EUs politikk for å fremme sosial og økonomisk utjevning mellom regioner (samhørighetspolitikken). "Et smartere Europa - satsing på innovasjon, digitalisering, omstilling og

SMB-støtte" og "Et grønnere, karbonfritt Europa" er to av fem nye mål innenfor samhørighetspolitikken, og de målene som skal prioriteres høyest, også for Interreg. Her skal vi merke oss at Europakommisjonen blant annet legger økt vekt på å understøtte funksjonelle grensekryssende regioner og fremme interregionale innovasjons- og investeringspartnerskap på strategisk viktige områder for Europa. Status: Rapportutkast er lagt frem i Parlamentet. Både i Rådet og Parlamentet kan det se ut som om det er et flertall som ønsker at man fortsatt skal likestille land- og sjøgrenser. Norge har levert innspill.

European Urban Initiative skal være EUs verktøy for byer og lokale myndigheter og bidra til at de velger innovative løsninger og lærer av hverandre innenfor EUs målsettinger for bl. a. klima, forurensning, infrastruktur og sosiale utfordringer. Programmet *European Urban Initiative* skal legge til rette for at europeiske byer og lokale myndigheter velger innovative løsninger, og lærer av hverandre. European Urban Initiative skal være et enhetlig verktøy for å møte utfordringer i europeiske byer og bidra til målsetninger på EU-nivå innenfor blant annet klima, forurensning, infrastruktur og sosiale utfordringer. Europakommisjonen har derfor foreslått å slå sammen dagens byprogrammer til ett stort byprogram i 2021-2027. Dette programmet skal samle tiltak fra blant andre URBACT, Urban Innovative Actions (UIA), Urban Development Network og Urbis (som er Den europeiske investeringsbankens rådgivningstjeneste for byinvesteringer). Programmet vil ha synergier bl.a. med Horizon Europe og Life. For medlemslandene vil programmene kompletteres av byvekstavtaler (integrerte satsinger) finansiert gjennom strukturfondene. Status er at Kommisjonen foreslår at det settes av om lag 500 mill EUR til European Urban Initiative. Det endelige beløpet vil blant annet avhenge av hvor mye medlemslandene blir enige om å sette av til strukturfondene. I tillegg til budsjett-debatten er det uenighet mellom Kommisjonen og medlemslandene hvorvidt EUI-midler skal forvaltes sentralt, slik det i dag gjøres med UIA og som er Kommisjonens ambisjon. Mange av medlemslandene ønsker en mer desentralisert modell nærmere dagens URBACT. At bypolitikken ikke er traktatfestet og derfor tilligger landene, gjør debatten mer krevende. Vi venter likevel at rammene for programmet vil være klare ved årsskiftet. Norske byer deltar i dag i enkelte av EUs bypolitiske initiativer, bl.a. EU Urban Agenda (der Larvik, Trondheim, Stavanger og Oslo deltar.).

Ny EU-strategi for bioøkonomi

Flere norske fylker satser på bioøkonomi. EUs nye bioøkonomistrategi legger vekt på at offentlige myndigheter og industrien må gjøre en felles innsats. Målet er å skape 1 million nye arbeidsplasser innen 2030, innenfor områder som landbruk, skogbruk, fiskeri, industri, matproduksjon, energi og tjenester. Det er tre hovedmål i strategien:

- Utvide og styrke de biobaserte sektorene
- Rask innføring av bioøkonomi i hele Europa
- Verne om økosystemet og få innsikt i bioøkonomiens økologiske begrensninger.

I løpet av 2019 skal det lanseres 14 konkrete initiativ. Kommisjonen skal blant annet opprette en investeringsplattform på 100 millioner euro, som skal bidra til å minske risikoen ved private investeringer knyttet til bioøkonomi. Det skal også gis støtte til utvikling av nye bærekraftige bioraffinerier. Kommisjonen ønsker videre å innføre et overvåkingssystem på EU-nivå, samle inn data for å bedre kunnskapsgrunnlaget, bidra med veiledning, og fremme bruk av «best practice». Euractiv framhever at strategien i liten grad omtaler bioenergi.

I brosjyren om EUs nye bioøkonomistrategi omtales flere prosjekter med norsk deltakelse. To av disse ledes av norske miljøer: Borregaards Exilva (utvikling og kommersialisering av mikrofibrillær cellulose) og SponGES (kartlegging av svamp i Nord-Atlanteren) ledet av Universitetet i Bergen.

Nordisk ministerråd la i sommer fram et nordisk bioøkonomiprogram for perioden 2018-2022. Programmet inneholder 15 tiltak for en bærekraftig endring. Tiltakene er knyttet til tre områder: støtte til forskning og innovasjon, et program for utvikling av markedene, og virkemidler for å skape nye nettverk. Den norske bioøkonomistrategien ble lagt fram i 2016.

Åtte av EUs mest ambisiøse regioner innen bioøkonomi har gått sammen i en såkalt smart pilot under ledelse av Flandern. Her deler de blant annet FoU-fasiliteter for å bli globalt konkurransedyktig innen bioøkonomi. Dette er en forløper til en ordning med interregionale innovasjonspartnerskap som Europakommisjonen har foreslått at skal tre i kraft fra 2021.

THEMATIC AREA	COORDINATED BY	LEAD REGIONS	PARTICIPATING REGIONS
3Dprinting	Thematic Smart Specialisation Platform for Industrial modernisation	Flanders (BE), Noord-Brabant (NL), Norte (PT)	Emilia-Romagna (IT), Wallonia (BE), Lombardy (IT), Aragon (ES), Saxony (DE)
Bio-economy	Thematic Smart Specialisation Platform for Industrial modernisation	Flanders (BE)	Wallonia (BE), Lower-Austria (AT),North Rhine-Westphalia (DE), Emilia-Romagna (IT), Navarra (ES), Noord-Brabant (NL), Helsinki-Uusimaa (FI), Łódzkie (PL)
Cybersecurity	New thematic area	Brittany (FR)	Estonia, North Rhine Westphalia (DE), Central Finland (FI), Castilla y Leon (ES)
De- & re-manufacturing for circular economy	Thematic Smart Specialisation Platform for Industrial modernisation	Lombardy (IT)	Tampere (FI), Norte (PT), Scotland (UK), Saxony (DE), Basque Country (ES), Flanders (BE), Emilia Romagna (IT)

Fremstillingen bygger bl.a. på omtale i Stortingets EU/EØS-nytt.

Europakommisjonens håndbok i hvordan fylkene kan understøtte tjenesteinnovasjon i små- og mellomstore bedrifter

Innovasjon fører tradisjonelt tankene hen på tekniske løsninger og patentsøknader for nye oppfinnelser. Men viktigheten av innovasjon går utover det. EU støtter også arbeidet med tjenesteinnovasjon, der fokuset er å forstå brukerens behov, å involvere de som bruker tjenesten og lære av dem.

Europakommisjonens gjeldende håndbok i tjenesteinnovasjon for små- og mellomstore bedrifter, *The smart guide to service innovation*, illustrerer hvordan små og mellomstore bedrifter kan gjøre bedre bruk av tjeneste-innovasjon for å forbli konkurransedyktige i globale verdikjeder i tjenester og produksjon.

Håndboken er en praktisk verktøykasse med ideer og nye forslag. Hensikten er å vise hvordan å skape et klima, institusjoner og støtteverktøy som gjør det lettere å endre regionale industrielle strukturer og sektorer ved hjelp av tjenesteinnovasjon. Håndboken inneholder eksempler på mulige instrumenter som kan brukes til å implementere regionale strategier for dette.

Halvparten av kommunestyresakene er EU-relatert

Halvparten av sakene på dagsorden i kommunestyrer og fylkesting er berørt av EU eller EØS, antyder en ny FoU-rapport. På oppdrag fra KS har Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) undersøkt i hvilken grad EU berører saker behandlet i norske kommunestyrer og fylkesting. NIBR har gått gjennom kommunestyre og fylkestingslister systematisk for å vurdere berøring med EU og EØS. Totalt er 1.175 saker fra sakslister fra 86 kommunestyremøter i 43 kommuner og 10 sakslister fra fylkestingsmøter i fem fylkeskommuner undersøkt.

For kommunene utgjorde offentlig innkjøp og offentlig støtte henholdsvis 14 og 20 prosent av de rettslig berørte sakene, mens 28 prosent gjaldt kommunens rolle som planleggingsmyndighet. Det siste omfatter EUs regler for konsekvensutredning, og andre direktiver knyttet til områder som luftkvalitet, støy og vann. Forskerne peker på at EU-regelverket legger føringer på framgangsmåter og forvaltningspraksis, og i økende grad stiller krav til hvordan medlemslandene skal iverksette politikk.

De politiske berøringspunktene ligger på 10 prosent for kommunene og 23 prosent for fylkeskommunene. Det er her snakk om at man ser på hva som skjer i EU når egen politikk utformes, for eksempel i miljøsaker eller knyttet til regionale forskningsstrategier. De store kommunene berøres i større grad enn små kommuner.

Fylkeskommunenes saker som påvirkes av EU omfatter samferdsel, regional planlegging, klima og miljø. De politiske berøringspunktene viser at fylkeskommunene setter arbeidet med egne saker inn i en europeisk sammenheng.

Denne saken bygger bl.a. på innspill fra KS og omtale i Stortingets EØS-nytt

Ny OECD-utredning om megaregionen fra Hamburg til Oslo

De fremtidige byregionene i Norden vokser frem i et samspill mellom bl.a. infrastrukturforbedringer, visjoner og planer, næringslivets behov og innbyggernes ønsker. Gode analyser er et viktig ledd i politikkutvikling, og OECD er også på dette området en viktig premissleverandør. OECD har tidligere i år lagt frem en analyse av megaregionen fra Hamburg til Oslo. OECD går bl.a. gjennom hvordan arbeidskraftstilgang, innovasjonsevne og samferdsel henger sammen, og peker på investeringsbehov.

Delingsøkonomien påvirker alle kommuner i Europa – hva gjør EU?

Europakommisjonen presenterte status for arbeidet med delingsøkonomien på EU i en konferanse i Brussel 11. oktober 2018. Ifølge en undersøkelse Europakommisjonen nylig har gjennomført har én av fire personer i EU har benyttet tjenester i delingsøkonomien, primært knyttet til overnatting eller transport. Uklarhet om hvem som er ansvarlig dersom noe går galt er den største ulempen for brukere.

Selskaper i delingsøkonomien i Europa (inkludert BlaBlaCar, ShareNL, Listminut og AirBNB) ga i møtet innspill om at de viktigste utfordringene for dem er manglende tilgang til finansiering i Europa, manglende harmonisering av selskapsrett i EU samt at EU ikke har et felles digitalt marked. Virksomhetene må finne frem til og etterleve ulike nasjonale krav, noe som gjør det vanskelig og dyrt å utvide til nye EØS-land.

Europakommisjonen ser tegn til økt fragmentering i det indre marked, men vil foreløpig ikke foreslå særskilte regler for delingsøkonomien. Flere lovforslag (om plattformer, arbeidsvilkår og forbrukervern mv.) som for tiden behandles i EUs institusjoner, har imidlertid en side til delingsøkonomien. Kommisjonen vil fortsette å samarbeide med nasjonale myndigheter, nærings- og samfunnsaktører for å identifisere problemer i delingsøkonomien, og bli enige om felles prinsipper for hvordan disse best kan løses uten å skape unødvendige hindringer i det indre marked. For korttids overnattingstjenester er det utarbeidet prinsipper knyttet til henholdsvis markedsadgang, tilgang til boliger i pressområder, plattformenes ansvar, arbeidstakerrettigheter og skatt, basert på arbeidsgruppemøter i regi av Europakommisjonen, og hvor også Norge deltok. Ett slikt prinsipp er at en grense for korttidsutleie av en bolig til 90 dager årlig kan være et forholdsmessig tiltak, som gir private mulighet til å få ekstra inntekter fra sin bolig når de ikke benytter den selv, uten at det fører til færre tilgjengelige boliger for salg eller langtidsutleie.

Europakommisjonen har en forholdsvis forsiktig tilnærming til delingsøkonomien, og mener fremdeles at det ikke er behov for nye EU-regler spesielt rettet mot slike tjenester. EUs politikk på dette området er i tråd med delingsøkonomiutvalgets anbefaling i NOU 2017:4 om at *«det kan være fornuftig å se hvordan delingsøkonomien utvikler seg før det gjennomføres større tiltak for å styre utviklingen»*. Samtidig er etablering av et digitalt indre marked, som virksomheter i delingsøkonomien etterspør, en høyt prioritert sak i EU. EUs institusjoner arbeider for tiden med flere regelverksforslag og tiltak som har en side til delingsøkonomien, slik som:

- Forslag til forordning om rimelig forretningspraksis på plattformer.
- Forslag til direktiv om tydelige og forutsigbare arbeidsvilkår, som skal forbedre arbeidsvilkårene, også for ikke-standard arbeidsforhold i den digitale økonomien.
- Bedre informasjon om hvorvidt selger på internettplattformer er næringsdrivende, slik at EUs forbrukerregelverk kommer til anvendelse («New Deal for Consumers»).

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har nylig hatt på høring et lovforslag om korttidsutleie i eierseksjonssameier. Forslaget går ut på at adgangen til å drive korttidsutleie av boligseksjoner i eierseksjonssameier som hovedregel begrenses til 90 dager per år. Grensen ligner den som er beskrevet i felles prinsipper utviklet i regi av Europakommisjonen.

Blant annet basert på innspill fra nærings- og fiskeriråd Einar Døssland

Smart spesialisering – fortsatt krav til Europas fylker etter 2021 og ekspertene tror det virker

EU innførte i 2014 et krav om at EUs regioner skal bruke smart spesialisering i fylkesplanleggingen dersom de skulle motta midler fra strukturfondene. Metoden har blitt tatt i bruk utenfor Europa, bl.a. i Canada, Australia og Singapore. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har nylig lagt frem en veileder i smart spesialisering som metode for regional næringsutvikling.

Forskning og innovasjonsstrategier for smart spesialisering skal fremme fornying og omstilling ved å styrke utviklingen på de næringsområdene der regionen effektivt kan koble ressurser og kompetansefortrinn med markedspotensialer. Det legges stor vekt på tilkoblingen til globale verdikjeder.

Europakommisjonen og Regional Studies Association arrangerer hvert annet år en stor konferanse om Smart spesialisering og regionalutvikling. Årets konferanse tok sikte på å gi en oppsummering av status for innføringen av smart spesialisering, iverksettelsesutfordringer og måter for å håndtere disse, evaluering av tidlige resultater og evalueringsmetodikk. Andre temaer var utvikling av gode analyser og globalt samarbeid med utgangspunkt i smart spesialisering. En viktig del av konferansen var viet internasjonalisering og koblingen mellom regionale strategier og globale verdikjeder og produksjonsnettverk.

Noen hovedkonklusjoner fra konferansen med relevans for Norge:

Overordnet:

- Smart spesialisering fremstår som hensiktsmessig rammeverk for å legge til rette for diversifisering av næringsgrunnlaget i en region med utgangspunkt i eksisterende fortrinn, og utfyller dermed markedets mobiliseringsevne.
- Flere, deriblant Europakommisjonen, pekte på S3 som en metode for samfunnsendring.
- S3 er fremdeles en av de få metodene som beveger seg forbi lineær forskningsmodell, og som gir grunnlag for regional utvikling.
- S3 besvarer spørsmålet fra politikerne: «Hva kan gjøres?» Innsikten er at det kan være verdifullt å gjøre noe, og ikke bare sette lit til markedet. Samtidig må dette *noe* komme i tillegg til, ikke i stedet for, gode generelle rammebetingelser. Gode rammebetingelser og god tilrettelegging gjennom S3 er ikke motsetninger.
- Smart spesialisering gir en god ramme for samarbeid mellom forskjellige fagretninger.

Institusjonell kapasitet er gjerne avgjørende suksesskriterium.

- Regionale myndigheter har en rolle i å bygge tillit til å engasjere alle parter i systematisk oppdagelse av nye muligheter. Dette fordrer legitimitet, evne til å utarbeide gode analysegrunnlag, god politisk og administrativ forankring og gjennomføringsevne. Baskerland er blant landene som trekkes frem som godt eksempel. Det svikter gjerne mest der institusjonene svikter.
- Et suksesskriterie er å skape en tverrgående prosess som ikke bare replikerer eksisterende strukturer, men skaper reell merverdi ved å identifisere nye utviklingsmuligheter. Flere studier pekte på at gode institusjoner utgjør en kritisk forskjell for effektivt samarbeid på tvers av sektorer og interesser.

Det er behov for bedre monitorering og evaluering.

- Både Europakommisjonen, OECD, Regional Studies Association m.fl. fremhevet bl.a. behovet for bedre datatilgang og evalueringsmetodikk.

Regionale myndigheter har en rolle i å bidra til internasjonalisering.

- Regioner som ligger langt fremme, har mer å hente på spisset teknologisamarbeid. Tilbakeliggende regioner har mye å vinne på en bredere tilnærming til internasjonal kontakt.
- Klynger får størst verdi når de sørger for å koble seg på internasjonale nettverk. Noen klynger fungerer utilsiktet som lock-in-mekanismer. I så fall er det en rolle for regionale myndigheter å sørge for global påkobling.
- Størrelse er ikke nødvendigvis avgjørende. Problemet er at regioner kan bli isolert. Institusjoner har en viktig rolle å spille i kunnskapsimport og for å skape gode langsiktige relasjoner.
- Regionenes tilkobling til det globale produksjonsnettverket kan være god eller dårlig. Politikkutvikling kan gi en bedre kobling og plassering i en bedre vekstbane.
- Smart Spesialiseringsplattformen har startet en rekke tematiske plattformer (energi, matvareproduksjon etc.) for å bidra til å styrke regionenes arbeid innenfor internasjonale verdikjeder.
- Fiskale insentiver for utenlandske direkteinvesteringer er primært relevant for arbeidsintensiv industri, ellers er det kunnskapsbasen som blir avgjørende i lokaliseringsbeslutningen.
- I en global sammenheng er mange innovasjonsnettverk makroregionale.
  I noen tilfeller kan bruk av smart spesialisering styrke erkjennelsen av at man verken trenger eller bør etterstrebe å komplettere en verdikjede innen et enkelt land.

Kompetanse blir stadig viktigere.

- Utvikling av relevant kompetanse blir en utfordring og bør stå sentralt i smart spesialiseringsstrategier

Mange regioner har for mange og for brede prioriteringer.

- Prioriteringer i RIS3 strategier må være konsistente mellom nivåene. En typisk feil er for mange og brede prioriteringer på det operative nivået. Dette kan være et resultat av at institusjonene har insentiver som peker i forskjellige retninger. Det sentrale er å skape kritisk masse på enkelte felter, og det er her det ofte svikter, gjerne med for mange brede prioriteringer, og for dårlig mapping. De aktivitetene man velger må understøtte hverandre. Kapasitet og mulighetsområde er akser i kartleggingen.

Det beriker metodeutviklingen at smart spesialisering tas i bruk utenfor EU

- Metoden har både deler av sin opprinnelse utenfor EU og brukes nå i blant annet amerikanske, afrikanske og asiatiske land. Dette gir god gjensidig læring, ikke minst fordi land utenfor EU velger å bruke metodikken fordi de har tro på merverdien den gir, og ikke som et pålagt krav for å utløse støtte fra strukturfondene.
- Smart spesialisering diskuteres nå brukt som et ledd i å nå bærekraftsmålene.
- EUs formelle dialoger med land i Afrika og Latin-Amerika inkluderer nå Smart Spesialisering som metode for strukturell endring for økt verdiskaping. Det diskuteres nå om Smart Spesialisering også skal inkluderes i dialogene med asiatiske land.

Se også Program og presentasjoner, EUs smart spesialiseringsplatform (inneholder planer, nettverk og database of europeiske partnere og spesialiseringer) og OECD: Productivity and Jobs in a Globalised World. (How) Can all regions benefit?

Blant annet basert på innspill fra Inger Midtkandal, Innovasjon Norge

Norske fylker fortsetter å bygge strategiske allianser i Europa

Noen ferske eksempler fra 2018 på at norske fylker bygger strategiske allianser i Europa på sine satsingsområder.

- Visepresident Šefcovic og kommisær Cretu åpnet 8. oktober det interregionale batteripartnerskapet der Vestland Fylkeskommune deltok sammen med et lite utvalg europeiske regioner med store ambisjoner på området. Dette initiativet har sammenheng med den strategiske handlingsplanen for å fremme europeisk batteriindustri, som Kommisjonen presenterte før sommeren.
- Sogn og Fjordane deltar i *Marine Renewable Energy*, Europakommisjonens «smarte pilot», dvs. pilot på den nye interregionale innovasjonsinvesteringsordningen, der et titallsregioner arbeider for å utvikle en verdikjede under ledelse av Baskerland og Skottland.
- Buskerud og Occitanie (Toulouse) er i ferd med å inngå samarbeid om yrkes- og fagutdanning. En delegasjon fra Buskerud har nylig vært i Occitanie. Regionene er komplementære, bl.a. ved at begge har mye flyindustri. På sikt kan dialogen åpne for teknologisamarbeid.
- Agder samler regionene rundt Nordsjøen i Interreg-prosjektet PERISCOPE som har ambisjon om å bli det ledende Blue Growth-innovasjonsøkosystemet i området.

Fikk du ikke med deg European Week of Regions and Cities 2018? Her er noen highlights

Her er noen highlights fra da 6700 deltakere og 800 innledere samlet seg på 212 arrangementer i Brussels i oktober. Her er åtte utvalgte YouTube-klipp:

#EURegionsWeek story 1: the Malmö Lund a 'new' metropolitan region

#EURegionsWeek story 2: tackling societal challenges and boost young employment – Valencia region

#EURegionsWeek story 3: Optimizing cultivation methods in Austria and Italia - cross-border cooperation

#EURegionsWeek story 4: refugees' integration in Murcia

#EURegionsWeek story 5: digital technologies for seniors - Bremen

#EURegionsWeek story 6: newcomers starting a business - Gothenburg

#EURegionsWeek story 7: strategies for tourism - Lapland

#EURegionsWeek story 8: children, teenagers and local democracy - Schiedam

Sikrere valg – EU tar grep for å sikre valgprosesser

I forbindelse med State of the Union (SOTEU) talen til president Juncker 12. september la Kommisjonen også frem nye tiltak for å sikre frie og rettferdige valg i Europa, spesielt rettet mot det forestående valget til Europaparlamentet i mai 2019. Tiltakene ble lagt frem som del av arbeidet med for å styrke sikkerhetsunionen, og leveransen er Kommisjonens bidrag til det uformelle toppmøtet med fokus på indre sikkerhet 19.-20. september i Salzburg (Leaders Agenda).

Den såkalte «valgpakken» består av en overordnet meddelelse som adresserer flere aktuelle trusler mot valgprosesser i den digitale tidsalderen, slik som cyberangrep, spredning av desinformasjon, misbruk av velgerdata og uklarhet rundt kilder og finansiering av politisk reklame. Meddelelsen følges opp av en anbefaling om hvordan landene kan samarbeide bedre for å utveksle informasjon om trusler og hindre innblanding fra fiendtlige stater og økonomiske interesser. Kommisjonen ønsker blant annet å legge til rette for økt åpenhet og sikre at reglene om politisk reklame og valgkampfinansiering gjelder online så vel som offline.

Pakken består videre av nye retningslinjer for håndhevelse av EUs personvernregler i forbindelse med valg. Disse retningslinjene er rettet mot myndigheter, politiske partier, datahandlere, analytikere, sosiale medier og reklamebyråer. Hovedhensikten er å motvirke misbruk av personlige data for å påvirke valgutfallet («microtargeting»). Retningslinjene komplementeres av et endringsforslag til forordning EU 1141/2014 om finansiering av europeiske politiske partier og stiftelser, og innfører nye sanksjonsmuligheter ved misbruk av persondata i valgkampsammenheng.

Som del av de nye tiltakene på sikkerhetsområdet la Kommisjonen 12. september også frem forslag til forordning for å etablere det europeiske nettverket av kompetansesentre for cybersikkerhet. Dette nettverket ble lansert i meddelelsen om EUs reviderte cybersikkerhetsstrategi – *Resilience, Deterrence and Defence* – i september 2017. Kommisjonen har foreslått å bruke 2 milliarder euro på cybersikkerhet under Digital Europe programmet i neste langtidsbudsjett 2021-2027, og disse kompetansesentrene er blant annet tiltenkt en viktig rolle i forvaltningen av disse midlene.

Justisråd Jan Olav Frantsvold har bidratt til denne rapporten.

Lest siden sist

Rapport: Financing Climate Futures: Rethinking Infrastructure

OECD, UN Environment og World Bank Group gått sammen om rapporten *Financing Climate Futures: Rethinking Infrastructure*. Rapporten identifiserer seks områder med der finansaktørene kan bidra til at infrastrukturinvesteringer bidrar til utslippsreduksjoner. Les rapporten her.

Rapport: Regions and Cities at a Glance

Denne rapporten vurder utviklingen i regioner og byer ut fra mer enn 40 indikatorer. Rapporten Regions and Cities at a Glance dekker alle OECD-landene, og hvor data foreligger, Brasil, Folkerepublikken Kina, Colombia, Litauen, Peru, Russland, Tunisia og Sør-Afrika.

Rapport: Eurostat Regional Yearbook

Eurostats regionale årbok for 2018 er nettopp publisert. Den gir innblikk i tingenes tilstand i EU på regionalt nivå innenfor en rekke ulike parametere. Også Norge er med i statistikken, som gir mulighet for interessante sammenligninger med EUs medlemsland. Årboken inneholder kart som viser alt fra

utvikling i BNP, business og arbeidsmarked til forskningsbudsjetter, levealder, innovasjon, utdanning, velstand, bruk av sosiale medier osv.

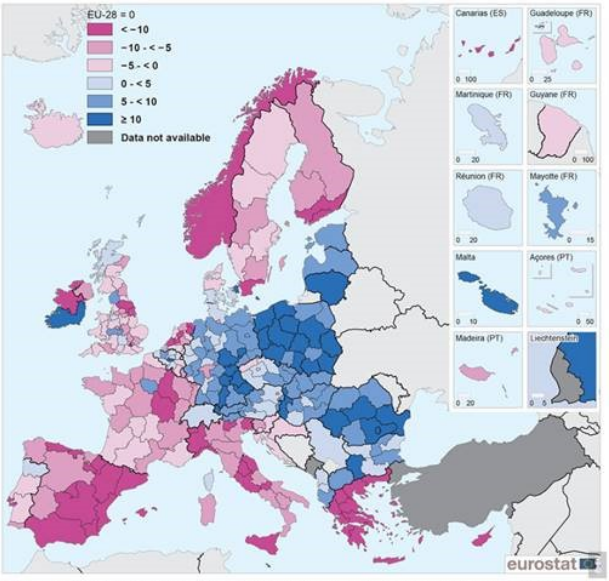

Change of GDP per inhabitant (in PPS) relative to EU28 average (percentage points difference between 2007 and 2016)

Arktis Stakeholder-forum Summary Report

Rapporten inneholder EUs oppsummering av innspill fra berørte aktører i Arktis til EU om investeringsbehov for å sikre en bærekraftig utvikling i regionen. Blant de viktigste satsingsområdene er bedre digital infrastruktur.

Briefing - Harnessing the potential of the Urban Agenda for the EU - 27-06-2018

Denne rapporten er en kortfattet oppsummering fra Europaparlamentets tenketank over utviklingen siden EU Urban Agenda ble lansert våren 2016.

Briefing European Parliamentary Research Service: European Regional Development Fund and Cohesion Fund 2021-2027

Her finner du en god oversikt over prosessen frem mot nytt regelverk for strukturfondene I neste periode.

Save the date!

17-25. november: The European Week for Waste Reduction

Den europeiske uka for avfallsreduksjon (EWWR) organiseres den 17. og 25. november. Den årlige begivenheten er et internasjonalt initiativ med sikte på å øke bevisstheten om avfallsreduksjon ved å støtte bærekraftige ressurser og avfallshåndtering. Årets tema er farlig avfall og forebyggende tiltak for å redusere forbruket av disse produktene og skape bærekraftig gjenoppretting. Den europeiske uken for avfallsreduksjon håper å inspirere og øke engasjement og bevissthet blant statlige aktører, private selskaper, det sivile samfunn og borgere. Klikk her senest 9. november for å registrere din aktivitet i løpet av EWWR-uken. Les mer om EWWR her

06-07. november: The RTO Innovation Summit

RTO Innovasjonstoppmøtet, organisert i Brussel 6-7 november, fokuserer på de fem tematiske områdene i den andre søylen i EU-kommisjonens forslag om Horizon Europe – globale utfordringer og industriell konkurranseevne. Ambisjonen for konferansen er å markere betydningen av forskningssamarbeid i anvendt forskning og å presentere forslag til fremtidige temaer og teknologier som bør prioriteres i rammeprogrammet for forskning og innovasjon i neste programperiode, Horizon Europe. Fraunhofer organiserer sammen med ni andre europeiske forsknings- og teknologibaserte organisasjoner, blant annet DTI (Danish Technological Institute) og RISE (Research Institutes of Sweden). Konferansen vil fokusere på de fem tematiske områdene (såkalte klynger) i den andre søylen i forslaget om Horizon Europe, det vil si:

- Helse
- Inkluderende og sikre lokalsamfunn
- Digitalisering og industri
- Klima, energi og mobilitet
- Mat og naturressurser

Mer informasjon her.

04–05. desember: International Conference in Vienna: 'Housing for All. Affordable Housing in Growing Cities'

Wien organiserer en internasjonal konferanse for å diskutere emnet "Bolig for alle. Rimelig bolig i voksende byer". Hvilke juridiske og finansielle forutsetninger er nødvendige i Europa for å øke investeringene i boliger? Hvilke fordeler gir rimelige boliger for europeiske byer og økonomier? Bl.a. disse spørsmålene vil bli diskutert på konferansen. Resultatet av boligbyggingspartnerskapet under EU Urban Agenda vil også bli fremlagt. Mer informasjon her.

06–07. mars: The SolarPower Summit 2019

Organisert av SolarPower Europe, den største europeiske solenergiforeningen, er SolarPower-toppmøtet globalt anerkjent som en viktig hendelse på global solvarmeutvikling. I fjor var mer enn 300 anerkjente sektoranalytikere, seniorpolitiske beslutningstakere og industriinteressenter med og diskuterte bransjens største utfordringer og muligheter fra et politisk, forretningsmessig og teknologisk perspektiv. Neste toppmøte finner sted i Brussel 6-7 mars 2019. Mer informasjon her.

14.-15. Mars 2019 (Re)New EUrope. 8th European Summit of Regions and Cities

European Summit of Regions and Cities finner sted hvert annet år og arrangeres I samarbeid av bl..a EUs regionkomité og landet som har presidentskapet. Neste summit finner sted i Bucuresti 14. og 15. mars. Mer informasjon her.

13–15. mars: EUROCITIES Mobility forum Spring 2019

Eurocities mobilitetsforum fremmer ren og bærekraftig bymobilitet, og har som mål å øke spredningen av oppnådde resultater og diskutere vedvarende utfordringer. Eurocities mobilitetsforum gir byer en plattform for å dele beste praksis. Neste år går mobilitetsforumet i mars, så sett av dagen allerede nå!

Les mer om Eurocities Mobility Forum her

Kilde: Eurocities 2018

KILDER TIL INFORMASJON

Nyhetssider:
Den norske europarådsdelegasjonens Facebookside

Norske regioners Europakontor i Brussel

Nord-Norges europakontor - www.northnorway.org
Osloregionens Europakontor - http://osloregion.org
Stavangerregionens Europakontor - www.stavangerregion.no
Sørlandets Europakontor - www.south-norway.no
Trøndelags Europakontor - www.mid-norway.no
Vest-Norges Brusselkontor - www.west-norway.no

Europeiske tenketanker

- Centre for European Policy Studies, CEPS (Brussels) - http://www.ceps.be/
- European Policy Centre, EPC (Brussels) - http://www.epc.eu/
- Friends of Europe (Brussels) - http://www.friendsofeurope.org/
- The World Pensions Council (Paris) - http://www.worldpensions.org/

Europeiske paraplyorganisasjoner

- Municipal Waste Europe https://www.municipalwasteeurope.eu/

DG Regio og Urban Policy

- Tidsskriftet Panorama http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/panorama-magazine/
- Kart og statistikk: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/maps/

Europaparlamentet

- REGI-komiteen: http://www.europarl.europa.eu/committees/en/regi/newsletters.html

PÅ KALENDEREN – NOEN KOMMENDE BEGIVENHETER OG TIDSFRISTER

Når	Hva	Hvor	Mer informasjon
21-23/10/2018	**Global Parliament of Mayors annual summit 2018**	Bristol	her
22/10/2018	**EASAC/ FEAM workshop on Vaccination: scientific and social perspectives**	Amsterdam	her
22-23/10/2018	**Workshop on Waste Framework Directive database**	Helsinki	her
22-24/10/2018	**KSF 2018 Autumn meeting, Knowledge Society Forum**	Zaragoza	her
23/10/2018	**ECON, CoR. Taxation; Digital agenda; SME policy; Internal market**	Brussel	her
23-24/10/2018	**EUROCITIES Social Affairs Forum meeting**	Stuttgart	her
24-25/10/2018	**20th COTER Commission Meeting, CoR**	Brussel	her
24-25/10/2018	**Biocides Day 2018, ECHA**	Helsinki	her
25/10/2018	**The EIB Institute Copenhagen conference on circular economy**	Copenhagen	her
25/10/2018	**REGI-meeting, EP**	Strasbourg	her
25-26/10/2018	**The Autonomy Urban Mobility Summit**	Paris	her
25-26/10/2018	**WG Urban Ageing meeting**	Frankfurt	her
25-26/10/2018	**Horisont 2020 - Proposal Writing - Focus Impact**	Trondheim	her
26/10/2018	**Join the 2018 Climathon and find groundbreaking solutions to your climate and energy challenges, a 24-hour hackathon**	world-wide	her
29-31/10/2018	**Open Innovation towards a Circular Economy**	Porto	her
30/10/2018	**Horisont 2020 - Prosjektutvikling 2**	Bergen	her
31/10/2018	**Horisont 2020 - Prosjektutvikling 2**	Stavanger	her
01/11/2018	**Hydrogen som en nullutslippsløsning - i transport og maritim sektor**	Oslo	her
05-08/11/2018	**2nd World Forum on Urban Violence and Education for Coexistence and Peace**	Madrid	her

Når	Hva	Hvor	Mer informasjon
06-07/11/2018	**The RTO Innovation Summit**	Brussel	her
06/11/2018	**The European Diesel Summit - Fast routes to clean air**	Brussel	her
07-08/11/2018	**EUROCITIES WG Waste Meeting**	Brussel	her
07-08/11/2018	**Integrating Cities Conference VIII - Cities4people: migrating ideas, inspiring integration**	Milan	her
08/11/2018	**European Public Employment Services (PES) network: stakeholder conference on the 'Future of work'**	Brussel	her
08-09/11/2018	**EuroPCom,** the European Public Communication Conference	Brussel	her
08-09/11/2018	**The Procurement Cycle and Practice, European Institute of Public Administration**	Maastricht	her
08-09/11/2018	**Technology Summit, Autonomy & Sustainability**	Kongsberg	her
09-10-11/2018	**B-Day: Mind the Broadband Gap Conference**	Brussel	her
12/11/2018	**Subnational Finance and Investment Ten Years after the Crisis: Fiscal decentralisation and innovative public finance instruments as the way ahead?**	Brussel	her
12-16/11/2018	**The 3rd edition of the EU "Raw Materials Week"**	Brussel	her
13/11/2018	**Horisont 2020 - Prosjektutvikling 1**	Bergen	her
14/11/2018	**Horisont 2020 - Søknadsstøtte 1**	Bergen	her
15/11/2018	**Horisont 2020 - Budsjettering 1**	Oslo	her
15/11/2018	**ENVE-meeting, CoR**	Brussel	
15/11/2018	**REGI-meeting, EP**	Strasbourg	her
15/11/2018	**Horisont 2020 – Budsjettering 1**	Oslo	her
17-25/11/2018	**The European Week for Waste Reduction.** Register your action from 1 September to 9 November.	Brussel	her
19/11/2018	**CAFA-meeting, CoR**	Brussel	
19/11/2018	**FEAM Forum policy workshop on Vaccination**	Brussel	her
21-22/11/2018	**REGI-meeting, EP**	Brussel	her

Når	Hva	Hvor	Mer informasjon
19-21/11/2018	**2018 SME Assembly** Konferense for små og mellomstore bedrifter (SME) i Europa. Konferansen foregår en gang i året i den europeiske SME-uken. Sammen med nettverket av små og mellomstore utsendinger, oppretter forsamlingen styringsstrukturen til Small Business Act.	Graz	her
19-21/11/2018	**European SME Week**	Graz	her
27/11/2018	**SEDEC-meeting, CoR**	Brussel	
27-28/11/2018	**International Summit for Cities and Regions driving the Circular Economy**	Lyon	her
27-29/11/2018	**Horizon 2020 - Financial Management and Consultancy**	Stavanger	her
28/11/2018	**NAT-meeting, CoR**	Brussel	her
28-30/11/2018	**EUROCITIES 2018**	Edinburgh	her
29/11/2018	**CIVEX-meeting, CoR**	Brussel	
29-30/11/2018	**Building Social Europe - flagship conference**	Lisbon	her
03/12/2018	**REGI**	Brussel	her
04/12/2018	**TRAN-COTER joint workshop on "Financing clean and sustainable transport: The...** **Cohesion policy reform, Tourism, Sustainable development, Mobility**	Brussel	her
05/12/2018	**Big Public Buyers Meeting**	Brussel	her
05-06/12/2018	**132nd CoR plenary session**	Brussel	her
06/12/2018	**WG Public Services and Public Procurement**	Brussel	her
06-07/12/2018	**Joint meeting of WG Homelessness and Housing on 'preventing evictions and homelessness'**	Wien	her
12-14/12/2018	**EUROCITIES Seminar and WG Cohesion Policy and Metropolitan Areas meeting**	Warzawa	her
14/12/2018	**21st COTER Commission Meeting**	Brussel	her

Forkortelser:

CAFA/CFFA - Commission for Financial and Administrative Affairs of the CoR
CEPLI – European Confederation of Local Intermediate Authorities
CIVEX – Commission for Citizenship, Governance, Institutional and External Affairs of the CoR
CoR – European Committee of the Regions - CoR Meetings Calendar
COTER – Commission for Territorial Cohesion Policy and EU Budget of the CoR
EC – European Commission, Europakommisjonen
ECON – Commission for Economic Policy of the CoR
EGTC – European Grouping of Territorial Cooperation
ENVE – Commission for the Environment, Climate Change And Energy of the CoR
EP – EU-parlamentet
NAT – Commission for Natural Resources of the CoR
REGI – EU-parlamentets komité for regionalutvikling og samhørighetspolitikk
SEDEC – Commission for Social Policy, Education, Employment, Research and Culture of the CoR
UIA – Urban Innovative Actions Initiative

Ta kontakt!

Eivind Lorentzen, Trond Helge Baardsen og Maria Deridder Holmlund hører gjerne fra deg HER